

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Ibn Hazm, lingvisten som var före sin tid

Af Per-Åke Lindblom 26. september 2012 • I kategorien Historie •

Jag stötte för första gången på Ibn Hazms text om språkets ursprung, *Gudomlig försyn eller mänsklig kodifiering*, på bloggen *Jabal al-Lughat*. Det intressanta med essän är att den skrevs på 1000-talet, men att den ändå är förvånansvärt modern. [Ibn Hazm](#) (994 – 1064), andalusiern, var en islamsk lärd, filosof, litteratör, psykolog, historiker, lingvist, jurist och teolog, som tillhörde [Zahiri-skolan](#). Han föddes i Córdoba i nuvarande Spanien. Han tillhörde en känd familj och hans farfarsfar hade konverterat till islam. Ibn Hazm lär ha skrivit 400 texter, varav endast 40 har bevarats.

Spansk frimärke fra 1936 med Ibn Hazm

I.

I "Gudomlig försyn eller mänsklig kodifiering" menar han i att språket uppstod som resultat av instruktion från Gud (Allah), eftersom alternativet, mänsklig kodifiering (informellt eller formellt överenskommen normering), är helt motsägelsefullt. Den som lär sig tala, måste lära sig språket från någon annan. Och från vem har denne då i sin tur lärt sig språket? Detta är aristotelisk metafysik; allt måste ha en definitivt början och ett definitivt slut. Men det beror helt och hållet på vilket tidsperspektiv som anläggs.

Ibn Hazm menar att Gud överförde ett urspråk till människorna via Adam, även om han inte helt utesluter att Gud lärde Adam alla språk som talas idag. Detta språk måste ha varit det mest uttömmande, det mest uttrycksfulla, det minst tvetydiga, det mest koncisa och det mest ordrika som någonsin funnits, eftersom det kunde referera till alla existerande företeelser, vare sig det var fråga om föremål eller händelser. Eftersom Gud hade skapat solen, månen, jorden, stjärnorna, alla varelser och växter, gav Gud dem också namn. Jag brukade ställa frågan till mina elever hur man kan veta namnen på alla stjärnor, men fick mycket sällan svaret att detta var Guds förtjänst, vilket kanske visar hur tiderna har förändrats...

Ib Hazm hävdar att det är omöjligt att veta vilket detta första språk var. Han tvivlar på att arameiska, hebreiska och arabiska var detta språk. Han är helt klar över att dessa tre språk är närbesläktade och han menar att hebreiska och arabiskan har utgått från arameiskan, vilket förmodligen inte är sant. Däremot fungerade arameiskan som administrationspråk och lingua franca i Mellanöstern långt innan arabiskan och påverkade säkert både hebreiskan och arabiskan.

Han bestrider påståendet att grekiskan skulle vara det enklaste av alla språk. Det är visserligen sant att grekiskan har blivit marginaliserad genom att den grekiska staten har gått under och landet ockuperats, genom migration och behandling med andra språkgrupper och att detta påverkat språket. "En nations språk, vetande och historia upprätthålls endast genom dess statsskicks styrka och folkets engagemang." Det assyriska empiriet gick också under och språket förpassades till glömskan. Ibn Hazm menar att ett folks kreativitet dör ut, om dess stat har kollapsat efter att fienden har besegrat det, om det lamslås av fruktan, nöd, vanära och om det tvingas tjäna fienden. Ibn Hazm tar i och för sig inte upp galliskan, men det är ett exempel på ett språk som försvann tämligen snabbt på grund av den romerska ockupationen. Språk har spridits genom folkflyttningar, genom att ett folk har betvingat ett annat eller att ett folk eller ett rike har utövat ett så starkt politiskt, ekonomiskt och kulturellt inflytande på omgivningen att det förras språk trängts undan andra språk på grund av denna överlägsenhet.

Ibn Hazm är också helt på det klara vilka faktorer som styr språksplittring. Han skriver att skilljaktigheter uppstår som resultat av uttalsförändringar över långa tidsperioder, från geografisk spridning och från kontakt med andra folk. Även om ett folk, exempelvis berberna, hade besegrats, kunde deras ursprungliga uttal av vissa fonem påverka uttalet av fonem i arabiskan i de erövrade områden, d.v.s. fungera som *substrat*.

Givetvis spekulerar Ibn Hazm i stor utsträckning, men hans spekulationer är intelligenta. Det finns heller ingen anledning att moralisera över hans spekulationer; han hade varken tagit del av arkeologisk forskning, evolutionsteorin eller jämförande språkvetenskap. Dessutom vet vi fortfarande inte exakt hur språket uppstod, om det fanns ett enda urspråk eller om flera urspråk uppstod mer eller mindre parallellt.

II.

Ibn Hazm diskuterar ingående frågan om ett språk kan vara bättre än ett annat.

"Det finns de som antar att deras språk är bättre än andra. Detta betyder ingenting, eftersom överlägsenhet åstadkoms på vissa välkända sätt: antingen genom gärningar eller genom speciell utmärkelse. Ett språk kan inte utföra några gärningar och det finns ingen helig text som förlänar kännemärket överlägsenhet till ett språk över ett annat."

Det är fullständigt uppenbart att denna vanföreställning frodas i högönsklig välmåga än idag. Orsaken till att reklamkamkare i Sverige i allt större utsträckning använder sig av engelska i sina budskap, är antingen att de tror att

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Historie'

Finsk-ugrisk identitet

Opdagelsesrejsende der samlede indskrifter

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Monica Scheuer til Jødiske efternavne

jane til Jødiske efternavne

InglêS til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borrijnholsmsk måled

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

engelskan har mirakulösa, inneboende egenskaper, som gör att målgruppen faller pladask, eller så tror de att målgruppen är så okunnig och obildad att engelskan automatiskt "går hem", även om de själva vet bättre. Vilken inställning som är värst är en öppen fråga.

Självklart finns det inget språk, som har några egenskaper, som gör det mer förträffligt än andra. Det finns inget språk, som är mer ordrikt och uttrycksfullt än andra språk, inget som är mer logiskt och rationellt än andra. Det som ger ett språk dess status är dess bärare och i vilken utsträckning som andra språkanvändare utsätts för detta språk. Språk följer makten. Det är därför som språk, som talats i imperier, expansiva statsbildningar, framgångsrika stater och hos erövrande folk och klasser har haft så hög status. Det gäller kinesiskan, latinet, arabiskan, spanskan, franskan och engelskan. Faktorerna som bestämmer ett språks status är icke-språkliga.

Ibn Hazm skriver om Galenos, en av den antika medicinens absoluta förgrundsgestalter:

(...) Galenos (I) begick ett allvarlig misstag när han påstod: 'Grekiska är ett överlägset språk, eftersom alla andra språk låter som hundars skällande eller grodors kväkande.

Detta är uppenbar ignorans, eftersom var och en som hör ett annat språk än sitt eget, ett språk han inte förstår, ofelbart uppfattar det på det sätt som Galenos beskriver.

Språkens ljudsystem är alla desamma, inget är former än något annat, och det finns ingen inneboende fullhet eller skönhet i vissa språk med uteslutande av andra. De är samma för alla språk."

Fortfarande kunde en marknadschef på BonnierFastigheter AB nådens år 2011 på fullt allvar försvara varumärket "Nice to meet you, Hornstull" med att "det helt enkelt låter mycket bättre än Trevligt att träffas". Det låter uppenbart bättre i marknadschefens öron, men det är ett privat värdeomdöme som saknar relevans.

Många muslimer anser fortfarande att arabiska är Allahs eget språk och därför är Koranen egentligen omöjligt att översätta. Det finns endast uttolkningar på andra språk. Men Ibn Hazm argumenterar mot denna föreställning från en teologisk utgångspunkt:

"Allah säger: 'Vi har aldrig sänt ett sändebud som inte talade samma språk som det folk [till vilket han sändes], så att han klart kunde lägga fram {sitt budskap} för dem.' [Fjortonde suran Ibråhim: 4]

Han säger också: 'Och vi har gjort denna (Skrift) lätt att förstå, {förmedlad} på ditt eget språk för att de skall kunna ta den till sig. [Fyrtiofjärde suran ad-Dukhån: 58] Så Allah säger oss att Han endast förmedlade Koranen på arabiska för att profetens folk skulle förstå den. Detta är det enda skälet. (...)

Folk har sagt att arabiska är det bästa av alla språk, eftersom Allahs ord uppenbarades genom det. Detta betyder ingenting, eftersom Allah har berättat för oss att han alltid har skickat en budbärare, som talade sitt modersmål, och Allah säger: '...Inget folk har blivit utan en varnare som levde och dog bland dem.' [Trettiofemte suran Fåtir: 24]

Detta betyder att Allahs ord och uppenbarelser skickades ner på alla språk. Han skickade Toran, evangelierna och psalmerna. Han talade till Moses på hebreiska. Han skickade skriftrullarna till Abraham på arameiska. Därför är språken jämbördiga i detta avseende."

Om Gud skapade alla språk, varför skulle han då skapa bara ett fulländat språk och övriga som mindervärdiga språk?

III.

Dessutom argumenterar han för att det inte vore omöjligt för människor att skapa ett nytt språk, när de väl har ett språk genom vilket de kan komma överens om vad orden betyder. Detta skulle dock utgöra "en våldig och meningslös ansträngning, den slags överdrift som ingen förståndig person skulle överväga". Den person som försökte sig på detta företag "skulle vara övermåttan ansvarslös och omdömeslös genom att sysselsätta sig med något helt onyttigt i stället för att bekymra sig om vad som angår honom". Och om ett sådant språk skulle skapas, skulle vederbörande inte ha någon framgång med att tvinga på det på folk, som redan talar ett annat språk. Därmed ger Ibn Hazm planspråk som esperanto, ido och interlingua en känga, långt innan de konstruerades.

Samtliga korancitat hämtade från "Koranens budskap" i svensk tolkning av Mohammed Knut Bernström, Propius Förlag, Stockholm 2000 – ISBN 91-7118-887-8

Per-Åke Lindblom

f.d. gymnasielärare, medlem i [Språkförsvaret](#)

Läs også:

- [Varför saknar Sverige språkstatistik?](#) Tidigare i år kritiserade EU:s expertkommitté Sverige för att inte bedriva någon officiell statistikinhämtning vad beträffar regionala språk eller minoritetsspråk. "Detta begränsar de svenska myndigheternas förmåga att planera och genomföra...
- [De arma goterna](#) Wilhelm Marstrands store vægmaleri fra 1866 i Roskilde Domkirke: "Christian IV på "Trefoldigheden" i Søsletaget på Kolberger-Heide" i 1644. Det var her "gotens [svenskernes] 'hjælm og hjerne brast'" og kongen...
- [Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?](#) De 22 bogstaver (plus 5 særlige slutformer) i det hebraiske alfabet (tillige med deres talværdi). Læses fra højre til venstre. Der er ingen vokaler, hebraisk er et konsonantalfabet i lighed...
- [Skabes der aldrig nye morfemer?](#) Ordforrådet Det er en kendt sag, at ordforrådet i et sprog hele tiden ændrer sig. Ikke hvert minut selvfølgelig, men i et samfund som det danske med nye skandaler, modepåfund,...

Tagget med: arabisk, aramæisk, assyrisk, gallisk, græsk, hebraisk, planspråk

Skriv en kommentar

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter engelsk esperanto Formidling fransk identitet konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi sprokort Sprogpolitik sprogteknologi svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	Resurser
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	
maj 2009	
april 2009	

Navn (kræves)

marts 2009

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.